

NEMZETKÖZI RENDÉSZETI FIGYELŐ

Nemzetközi Rendészeti Figyelő XIX. International Law Enforcement Observer XIX.

Packosz Nikiforosz

Packosz Nikiforosz
Dr., doktorandusz
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola

Gazsó Magdolna

Gazsó Magdolna
tanárségéd, bv. őrnagy, doktorandusz
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
gazso.magdolna@uni-nke.hu

Csiki Olivér Tamás

kihelyezett nemzeti szakértő,
pénzügyőr százados, doktorandusz
Szellemi Tulajdonjogok Megsértésének
Európai Megfigyelőközpontja, Európai
Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala,
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
csiki.oliver.tamas@gmail.com

Csete Dániel

doktorandusz
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola

Öveges Kristóf

Dr., mesteroktató, c. rendőr ezredes,
doktorandusz
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
oveges.kristof@uni-nke.hu

Packosz Nikiforosz

Őrő- vagy harcos zsaruk: előrejelzés a rendőrök eljárási igazságosság vagy kényszerítő rendészet támogatása iránti hajlamáról

A rendészeti szervek működése és a rendőrök viselkedésének társadalmi hatásai az utóbbi években egyre élesebb szakmai és közéleti figyelmet kaptak, különösen a kisebbségekkel szembeni bánásmód kapcsán. Kristina Murphy és Molly McCarthy 2024-ben publikált tanulmánya értékes és aktuális hozzájárulás a kutatási területhez, mivel nemcsak megerősíti a korábbi elméleteket a rendőri orientációk szerepéről, hanem új megközelítést kínál a rendőri attitűdök pszichológiai hátterének megértéséhez (2024).

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2025. 10. 08. Átdolgozás: 2025. 12. 02.
Elfogadás: 2026. 01. 15.

A kutatásban két kulcsfogalom – a védelmező és a harcias szemlélet – mentén vizsgálják az ausztrál rendőrök hozzáállását az igazságos és méltányos eljáráshoz (a továbbiakban: fair eljárás), valamint a kényszerítő jellegű rendőri magatartásokhoz. A tanulmány kiindulópontja, hogy a harcias orientációt előtérbe helyező rendőrök hajlamosabbak a kényszerítést eszközként használni, míg a védelmező szemlélet képviselői a fair eljárás elveit preferálják, és törekednek a társadalommal való jó kapcsolat megteremtésére.

A tanulmány kvantitatív adatokra épül, amelyeket 306 ausztrál rendőr körében végzett kérdőíves felmérésből nyertek. A minta az etnikailag sokszínű és társadalmilag hátrányos helyzetű közösségeket érintő rendőri gyakorlatot vizsgálja. A kutatás során a szerzők megerősítik, hogy a védelmező és a harcias orientáció jól elkülöníthető és mindkettő sajátos attitűdmintázatot mutat a rendőri döntéshozatalban.

A kutatás egyik kiemelkedő érdeme, hogy a szerzők nem csupán a fenti két orientáció és a rendőri attitűdök közötti kapcsolatot vizsgálják, hanem két új közvetítő pszichológiai tényezőt is beemelnek az elemzésbe: a cinizmust, valamint az önlegitimációt. Ezzel a megközelítéssel a tanulmány mélyebb értelmezési keretet kínál, túlmutatva a korábbi kutatásokon.

Különösen jelentős tehát a tanulmány azon megállapítása, hogy a cinizmus összekötő szerepet játszik a harcias attitűd és a kényszer alkalmazása között. Ez azt jelzi, hogy a harcias szemlélet szoros összefüggésben áll az emberekben való általános bizalmatlansággal, amely a gyakorlatban is befolyásolhatja a rendőri viselkedést.

Az önlegitimáció, azaz a jogos és erkölcsileg alátámasztott (köz)hatalom-gyakorlás vonatkozásában bebizonyosodott, hogy a harcias szemléletű rendőrök alacsonyabb, míg a védelmező típusú rendőrök magasabb önlegitimációval rendelkeznek.

A kutatás gyakorlati következtetései között a szerzők rávilágítanak arra, hogy a cinizmus csökkentése és a védelmező szemlélet megerősítése nem csupán egyéni attitűdszintű változást, hanem szervezeti és rendszerszintű reformot is feltételez. Ennek érdekében a rendőrségi toborzás és képzés során érdemes lenne tudatosan előnyben részesíteni azokat a jelölteket, akik nyitottabbak a fair eljárásra.

Bár a tanulmány számos értékes megállapítást tesz, néhány kritikai észrevétel is megfogalmazható. A vizsgálat ausztrál mintán alapul, amely sajátos társadalmi és intézményi környezetet tükröz, így a nemzetközi összehasonlító kutatások jelentős mértékben hozzájárulhatnak az eredmények általánosíthatóságához. Emellett a tanulmányban nem igazán kapott szerepet a szervezeti kultúra és a vezetői példamutatás, amely a rendőri attitűdök kialakulásában és megerősítésében szintén alapvető jelentőséggel bírhat.

Összegzőképpen elmondható, hogy Murphy és McCarthy tanulmánya (2024) jelentős és innovatív hozzájárulás a rendőri attitűdöket és magatartásformákat vizsgáló kutatásokhoz.

A jövőbeni kutatások számára különösen ajánlott lenne nemzetközi vizsgálatokkal tovább bővíteni az eredményeket, illetve nagyobb hangsúlyt fektetni a szervezeti kultúra és a vezetői minták szerepének feltárására. A tanulmány olvasása minden olyan kutató és szakember számára ajánlott, aki a rendőri viselkedéskultúra kérdésében elmélyült ismeretekre törekszik.

Gazsó Magdolna

Rendőrség és pszichiátria viszonya a professzionális pszichiáterek szemszögéből. Egy exploratív kvalitatív-empirikus interjú vizsgálat eredményei

A szerzők cikkét világosan felépített rendszerbe foglalva adják közre, közérthető nyelvhasználattal is segítve olvasóit. A cikkhez rendelt absztrakt informatív, elolvasása után az olvasó megállapíthatja, hogy a cikk releváns-e a számára.

Az írás elején egy, a cikk terjedelméhez képest viszonylag hosszú, ám fontos szerepet kapó bevezetést olvashatunk. Itt egyfelől a releváns problémák egyik okaként a szerzők a németországi pszichiátriai ellátási rendszerben a múlt század óta bekövetkezett változásokat jelölik meg. Az intézményes ellátórendszer lebontása után – így a szerzők – a betegbarát, nem intézményes rendszerek kialakulása nem halad megfelelően. A szerzők ugyanakkor jelzik, hogy nem speciálisan német problémáról van szó, utalva Hollandiára, az Egyesült Királyságra és Magyarországra. A másik gond a cikk szerint a rendőrség kettős feladata, ugyanis a biztonság megteremtése mellett törvényileg szabályozott és előírt rendőri feladatként jelenik meg a segítségnyújtás is. A krízishelyzetbe kerülő rendőr így egyszerre felel a biztonságért, és azért, hogy a bajba jutott polgárok első kommunikációs platformjaként működjenek. Ez a kettős feladat a pszichiátriai betegeket érintő rendőri intézkedések esetében is megnyilvánul, hiszen például nem elegendő a klinikai személyzetet megóvni a pszichikai beteg esetleges támadásától, a feladat ennél jóval sokrétűbb. Ezekre az esetekre tekintettel egyértelmű, hogy a rendőri szervek és a pszichiátria munkatársai közt nagy szükség volna az együttműködésre. Az európai szintű szabályozás azonban itt sem a gördülékeny munkavégzést segíti elő.

A szerzők alapvetően interjúkat használnak, kifejezett célcsoportként a pszichiátriai ellátásban valamilyen módon részt vevőket (orvosokat és ápolókat)

jelölik meg. Ennek okaként azt közlik, hogy rendőri szempontból már több ilyen vizsgálat is született. (A recenzens nem tudja megítélni, hogy ez tényleg így van-e.) A kutatáshoz természetesen különféle engedélyek beszerzésére is szükség volt, a szerzők ezekről is referálnak.

Ezt követi a cikk érdemi része, amely világosan és jól strukturált formában áll előttünk. Kiderülnek a következő elemek:

- Az együttműködést mindkét fél fontosnak tartja. A pszichiátriai személyzet többsége úgy látja, hogy az együttműködés leginkább az alsó, személyes szinten zajlik.
- Az együttműködés megítélése ambivalens. Pozitív elem például a rendőri szervek képviselőinek készségessége, negatívumként kerül elő, hogy például az intézetekből való szökés miatt gyakorta a pszichiátriai személyzetet teszik felelőssé a rendőri intézkedés foganatosítói.
- Feltűnő, bár talán inkább természetes, hogy a rendőrség tagjai ugyancsak ambivalens módon értékelik az együttműködés jelenlegi formáját.
- Feltétlenül megemlítenő elem, hogy az együttműködés résztvevőinek szakmai szerepmegélése igen fontos tényező. Példaként olvassuk, hogy a rendőrök sokkal inkább a pszichiátriai rendszernek azt a feladatát látják csupán, hogy ez a rendszer mintegy őrzi a társadalmat a pszichiátriai betegek jelenlétének esetleges következményeitől. A pszichiátriai szakma ezzel szemben súlyt helyez arra, hogy a pszichiátriai betegek lehetőség szerinti önrendelkezését is segítse.

Az eredmények diszkusziójába a szerzők az alábbiakat emelik ki:

- az eljárások sztenderd rendezésének hiánya,
- a személyes kommunikáció e hivatalos protokollok helyébe lépve működik,
- az intézkedő rendőrök inkább a biztonságot, a pszichiátriai személyzet inkább a kezelés szempontjait tekinti elsődlegesnek,
- az intézkedő rendőröknek egy interjú alany egyenesen pszichiatríaellenes megatartást tulajdonít,
- e tekintetben is fontos a központi szabályozás, vagy e szabályozás ismertetése a hiánya,
- megemlítenő, hogy a csalódások és a frusztrációk oka részben az irreális elvárásokban keresendő,
- igen fontos látni, hogy mindkét intézmény hozzáállását befolyásolja, hogy ugyanazon két elvárás közé kifeszülve kell dolgozniuk: a biztonság megteremtése és a gondoskodás érvényesítése.

A szerzők a cikk végén említik, hogy a minta mérete miatt a vizsgálat megállapításai nem tekinthetők reprezentatívnak.

Recenzensként néhány kérdést szeretnék megemlíteni. Alapvető szempontként azt kerestem, hogy vajon a cikkben leírt eredmények mennyiben lehetnek hasznosak a hazai viszonyok javítása szempontjából.

Elsőként azt a problémát jelezném, amely abban áll, hogy idehaza még mindig súlyos bizalmatlanság övezi a pszichológiát és a pszichiátriát, s amely – ezt természetesen empirikus kutatás nélkül állítom – a rendőri szervezet tagjainak bizonyos részére ugyanúgy jellemző, mint a civil társadalom nagy részére. Ha tehát változást akarunk e téren elérni, akkor az edukációnak nemcsak a civilek, hanem a rendőrségi állomány tagjainak vonatkozásában is komoly szerepet kellene juttatni.

A cikk említi, hogy a pszichiátriai személyzet és a rendőri szervek közt leginkább nem hivatalos beszélgetések zajlanak, és ehhez a szinthez a vezetői szintű egyeztetések nem sokat tesznek hozzá. A recenzensnek az a benyomása, hogy ezt akár Magyarországról is el lehetne mondani – egy újabb elem, amely a hazai helyzet tekintetében is releváns lehet. Az persze kérdés, hogy nem működik-e jobban egy ilyen, a terepen lefolytatott információcsere, mint egy központi szabályozás, amelyet egy íróasztal mellett olyan emberek állítanak össze, akik évtizedek óta nem dolgoznak már ugyanezen a terepen – ha dolgoztak egyáltalán valaha.

A szerzők problémaként említik, hogy a két szervezet tagjainak eltérő szakmai szerepértelmezés a sajátja. A recenzens véleménye szerint megfelelő gyakorlat kialakításával ezt egyenesen előnnyé lehetne fordítani, hiszen a rendőr és a pszichiátriai dolgozó is akkor tud jó teljesítményt nyújtani, ha a maga szakmai szerepének megfelelően a tőle telhető legmagasabb színvonalon dolgozik.

Végül egy hosszabb észrevétel, amelyet a recenzens nem tud nem leírni, s amely alapvetően módszertani jellegű. Az nyilvánvaló, hogy egy több száz, esetleg ezer főnél is nagyobb mintán elvégzett kutatás rendkívül drága. S amikor az a kérdés, hogy mennyi benzin van a járőrökcsiban, vagy mikor lehet ablakot cserélni a pszichiátriai intézetben, akkor nem lesz különösebben sok pénz egy ilyen nagyléptékű vizsgálat elvégzésére. Ha viszont ez így van, akkor a recenzens kissé tanácstalanná válik. Mert a cikk rendkívül izgalmas olvasmány (még ha olykor közhelyeket említ is – például a pszichiátriaellenesség kapcsán), ám joggal merülhet fel a kérdés: ha a vizsgálat nem volt reprezentatív, akkor mi volt az értelme, mi volt a haszna? A recenzens e tekintetben csak egy dologra tud gondolni: egy kisléptékű vizsgálat eredményeit ugyan nem lehet általánosítani, ám az esetleg valamikor elvégzendő széles körű vizsgálat módszertanának kidolgozásában segítségünkre lehet. Hogy posztmodern kifejezéssel éljünk: e kis mintájú vizsgálat megmutatta nekünk cseppben a tengert.

Új kihívások, új megközelítés a német kriminológiában

Az eredeti mű Meike Hecker tollából, *Social disadvantage and trust in German police: Empirical evidence on procedural justice theory and context effects on perceived fairness in urban neighbourhoods* (2023) címmel jelent meg.

A tanulmány célja a procedurális igazságosság elméletének segítségével a német rendőrség iránti bizalom dinamikájának, valamint a lakosság és a rendőrség kapcsolatának feltérképezése. E folyamat során a hatékonyság és méltányosság kérdése jelentős figyelmet élvez.

A tanulmányt annak tartalmi és szerkezeti ismertetése révén mutatja be a recenzens.

A rendőrség hatékonyságába vetett bizalom jelentősen függ a lakosság biztonságérzetétől. Akik bűncselekmény áldozatai lettek, vagy tartanak ennek bekövetkeztétől, kevésbé bíznak a rendőrség hatékonyságában. Amennyiben pozitív tapasztalattal rendelkeznek a rendőrséggel kapcsolatban, úgy az növeli a bizalmat és a hajlandóságot a rendőrség döntéseinek elfogadásában és az utasítások végrehajtásában. A kutatás kitér a szociálisan hátrányos helyzetű közösségekre is, megállapítva, hogy nem feltétlenül csökken a rendőrségbe vetett bizalom a hátrányos helyzetük ellenére.

A tanulmány szerzője szerint a német kriminológia eddig még nem élt a procedurális igazságosság elmélete útján történő vizsgálat lehetőségével. A recenzio szerzője pozitívan értékelt, hogy a nemzeti és nemzetközi kitekintés során olyan globális, mindenki életére hatással lévő események is szerepelnek a tanulmányban, mint a Black Lives Matter mozgalom, illetve a COVID–19-világjárvány.

A recenzio elkészítése során a szerző a fordítás és bizonyos fogalmak megismerése, információk feldolgozása során az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja által fejlesztett gépi tanulási modell (Llama) szolgáltatását vette igénybe.

Bevezető

A 2023 júniusában angol nyelven publikált tanulmány fókuszában a rendőrség megítélése, pontosabban a német rendőrség és a lakosság közötti kapcsolat áll. A cikk jelentősége abban áll, hogy a szerző megállapítása szerint Németországban ritkák az ezt a területet megcélzó kutatások.

A közvéleménykutatások szerint a lakosság magas szintű bizalommal van a rendőrség irányába, ugyanakkor ez látszólag ellentmond annak a sajnálatos trendnek, miszerint növekszik a rendőrökkel szembeni erőszakos cselekedet

száma, valamint a kritikus hozzáállás a rendőrség által alkalmazott faji alapú profilalkotás gyakorlatával szemben.

A feszültségek kialakulásának kutatása mellett a procedurális igazságosság elmélet (PJT)¹ szerepének feltárása is cél. A PJT egy „*empirikus módszerekkel dolgozó szociológiai elmélet vagy legalábbis leíró társadalomelméleti megközelítés. Ez az elmélet azt állítja, hogy az igazságosan intézkedő rendőrség bizalmat ébreszt az állampolgároknak a rendőrség és az állam iránt, ami által önkéntes jogkövető és a rendőri munkát segítő magatartást eredményez. Ez megalapozza a rendőrség legitimációját, ami pedig növeli a rendőri munka hatékonyságát (s ennek a másik összetevője, hogy a rendőrség kikényszeríti a jogkövetést)*” (Boda, 2022).

A cikk nyolc hipotézis vizsgálata mellett két fő kérdésre fókuszál:

- Milyen mértékben függ a német rendőrségbe vetett bizalom és a rendőrség legitimitása az eljárási méltányosságtól?
- A szociálisan hátrányos helyzetű városrészek lakói mennyire bíznak kevésbé a rendőrség igazságosságában?

Az elemzés elkészítésében két német várost érintő korábbi, a városi biztonság kérdését fókuszba helyező projekt eredményei, információi jelentettek segítséget. Az ország déli részén található Stuttgartból 1499 választ, míg a nyugati határhoz közeli Wuppertalból 1440 választ tudtak felhasználni.

A fejezetek tartalmának ismertetése

A tanulmány struktúráját tekintve több egységre bontható. A bevezetésben kerül bemutatásra a kutatás háttere, valamint a kulcsfontosságú elemek magyarázata, illetve egyfajta nemzetközi kitekintésre is sor kerül. Az Egyesült Államok kapcsán a Black Lives Matter (BLM) mozgalom is szerepel a kisebbségi csoportok vonatkozásában.

A második szerkezeti egységben az említett tíz hipotézisből nyolc bemutatása történik meg, valamint a rendőri magatartás és annak következményei ismerhetők meg. A harmadik szerkezeti egységben a maradék két hipotézis mellett a hátrányos helyzetű, szegregált közösségek és a rendőrség viszonya kerül górcső alá:

1. Hipotézis: Azok, akik áldozatává válnak egy bűncselekménynek, kevésbé bíznak a rendőrség hatékonyságában.
2. Hipotézis: A bűncselekményektől való félelem csökkenti a rendőrség hatékonyságába vetett bizalmat.

1 Procedural Justice Theory.

3. Hipotézis: A rendőrség jelenléte növeli a rendőrség hatékonyságába vetett bizalmat.
4. Hipotézis: A szomszédságban tapasztalt problémák csökkentik a rendőrség hatékonyságába vetett bizalmat.
5. Hipotézis: A pozitív tapasztalatok a rendőrséggel növelik a rendőrség méltányosságába vetett bizalmat.
6. Hipotézis: Az a vélemény, hogy a szomszédságban élők segítőkészek és megbízhatóak, növeli a rendőrség méltányosságába vetett bizalmat.
7. Hipotézis: A rendőrség hatékonyságába vetett bizalom növeli a rendőrség döntéseinek elfogadását.
8. Hipotézis: A rendőrség méltányosságába vetett bizalom növeli a rendőrség döntéseinek elfogadását.
9. Hipotézis: A magasabb arányú szociális segélyezettek a városi szegregátumokban alacsonyabb szintű bizalmat eredményeznek a rendőrség iránt.
10. Hipotézis: A magas bűnözési ráta a városi szegregátumokban alacsonyabb szintű bizalmat eredményez a rendőrség iránt.

A soron következő szerkezeti egységekben a kutatáshoz használt adatokról és módszertanról olvasható áttekintés, valamint a méréssel kapcsolatos további információk érhetők el a rendőrség láthatósága és hatékonysága megállapításával kapcsolatban. Az ismertetett hipotézisekhez tartozó eredmények is részletesen bemutatásra kerülnek, valamint a makroszintű tényezők és a rendőrség iránti bizalom közötti összefüggések.

A szerző értékelése szerint a kutatás során vizsgált tíz hipotézisből az első nyolc teljesült. Röviden összefoglalva, a rendőrség hatékonyságával kapcsolatos bizalom függ attól, hogy az emberek áldozatai egy bűncselekménynek, vagy félnek egy bűncselekmény bekövetkeztétől. A bizalom nő, ha a rendőrséggel illetően az embereknek pozitív tapasztalatai vannak, és ezzel párhuzamosan a rendőri döntések elfogadásának és végrehajtásának elfogadottsága is emelkedik. Az utolsó két hipotézis kapcsán megállapításra került, hogy a hátrányos helyzetűek nagyobb aránya egy adott területen még nem jelenti a rendőrség iránti bizalom egyértelmű, szignifikáns csökkenését.

Konklúzió

Jelen recenzió szerzője nem tartozik a szociológia tudomány művelői, szakértői közé, mégis fontosnak, valamint értékesnek gondolja a kutatást, annak ellenére, hogy egy, a témában tapasztalatokkal nem rendelkezőnek komoly kihívás annak maradéktalan feldolgozása. Bár szívesebben olvasott volna az egykori

felosztás szerinti kelet-német és nyugat-német városokban tapasztaltakon alapuló értekezést. Ettől függetlenül a kutatás számításba veszi és említi a közelmúlt jelentős, globális eseményeit, mely mindannyiunkra hatást gyakorolt úgy, mint a COVID–19-világjárvány, mely során a rendőrség felelt a pandémiás szabályok betartatásáért és ez folyamatos konfliktushelyzeteket generált. A BLM mozgalom a rendőrségi brutalitás és a rasszizmus témaköre miatt érdekes elem.

Az utóbbi a recenzió szerzője szerint különösen jelentős, mivel egy olyan terhelt múltú államban, mint Németország, ez a téma erős érzelmeket és figyelmet generál, különösen, ha valamilyen egyenruhás szervezethez van kapcsolódási pontja. A téma aktualitását jelzi, hogy a probléma az elmúlt évtizedben nemcsak a német rendőrség szervezetén belül jelent meg (URL1), hanem beazonosításra került a német hadseregben is (URL2).

A tanulmány kapcsán információt kapunk az Európa Tanács emberi jogi szerve, a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI)² által megfogalmazott ajánlásokról, mely szerint a német kormánynak értékelnie kell a rasszizmus és diszkrimináció ellenes stratégiát, különösen a már említett faji alapú profilalkotással kapcsolatban.

Egy olyan országban, mely jelentős, egyes becslések alapján a lakosság 8%-át (megközelítőleg hétmillió ember) meghaladó, török háttérű közösséggel rendelkezik, és az elmúlt évtizedben a legális és illegális migráció egyik célpontja volt, a kutatás témája különös fontossággal kellene, hogy bírjon. A rendőrségbe és egyéb társhatóságokba vetett bizalom megléte elengedhetetlen feltétele annak, hogy ezen szervezetek a feladataik ellátása során olyan szakszerű, etikus döntéseket hozzanak, melyekkel a társadalom tagjai számára a biztonságos élethez való jogot biztosítani tudják, a javukat szolgálják, különös tekintettel korunk aktuális kihívásaira.

Ugyanakkor sajnálatosan itt egy „ördögi kör” fedezhető fel. A profilalkotás az információszerzés része, mely tevékenységet a hírszerző és rendészeti szervek azért végzik, hogy szavatolni tudják az említett biztonságot, elkerülve a nagyobb rossz bekövetkeztét. Ennek legtöbb formája emberi jogot sért és morális kárt okoz (Boda, 2025). Természetesen van helye a kulturált keretek között lefolytatható vitának arra vonatkozóan, hogy a biztonság érdekében az egyének vagy társadalmi csoportok mit és mennyit hajlandók „feláldozni” a személyes szabadságukból, esetlegesen méltóságukból, visszautalva a faji alapú profilalkotás kérdésére.

2 European Commission against Racism and Intolerance

Fenntartható turizmus és gazdasági növekedés a biztonság tükrében

A turizmusbiztonság (Michalkó et al., 2020) kérdésköre az elmúlt két évtizedben a nemzetközi turizmus egyik központi kutatási területévé vált. A globális turisztikai ágazat folyamatos növekedését rendre megtörik különféle biztonsági kockázatok miatt: természeti katasztrófák, politikai instabilitás, terrorizmus, járványok és a közegészségügyi fenyegetések következményeként. Különösen a COVID–19-világjárvány mutatta meg, hogy a turizmus milyen mértékben kitett a biztonsági és egészségügyi kríziseknek, hiszen az utazási korlátozások, a határzárak és a turisták elbizonytalanodása világszinten soha nem látott mértékben vetették vissza a nemzetközi turizmust (Barcza et al., 2023). Ebben az összefüggésben a biztonság már nem csupán fizikai tényező, hanem a turizmus versenyképességét, fenntarthatóságát és társadalmi elfogadottságát meghatározó stratégiai szemponttá vált (Keller & Tóth-Kaszás, 2021).

Thaiföld, mint a délkelet-ázsiai turizmus egyik vezető desztinációja, különösen élesen tapasztalhatta meg a járvány gazdasági és társadalmi hatásait. Az ország GDP-jének jelentős részét kitevő turizmus szinte teljesen összeomlott, és ez komoly kihívás elé állította a döntéshozókat. A helyzet ráirányította a figyelmet arra, hogy a turisták szubjektív biztonságérzete (Finszter, 2014) és a desztinációkról alkotott képe alapvetően meghatározza a jövőbeli utazási szándékokat. A biztonság észlelésének jelentősége így nem pusztán az aktuális kockázatok mérséklésében rejlik, hanem abban is, hogy hosszú távon hozzájárul a fenntartható turizmus és a gazdaság helyreállításához.

Ebbe a tudományos diskurzusba illeszkedik Awais-E-Yazdan, Popescu, Birau és Bărbăcioru (2025) a *Sustainability* folyóiratban megjelent tanulmánya, amely *Enhancing Tourist's Perceived Safety and Their Behavioral Intention in Thailand: A Pathway to Sustainable Tourism and Sustainable Economic Growth* címmel látott napvilágot. A szerzők célja a turisták biztonságészlelése, az észlelt korlátok és a desztinációs imázs összefüggéseinek empirikus vizsgálata volt, a jövőbeli viselkedési szándék előrejelzése érdekében. A tanulmány módszertani erőssége, hogy kvantitatív elemzésen alapul, és strukturális egyenletmodellezést (PLS-SEM) alkalmaz, ami lehetővé tette a közvetítő és moderáló hatások pontos feltárását. A jelen recenzió célja, hogy bemutassa a cikk legfontosabb eredményeit, értékelje annak tudományos és gyakorlati hozzájárulását, valamint megvizsgálja, hogy milyen tanulságok vonhatók le a turizmusbiztonság európai és hazai kontextusában.

A tanulmány központi célja, hogy vizsgálja a turisták biztonságpercepciói és jövőbeli viselkedése közötti összefüggéseket a COVID–19 utáni időszakban. A szerzők abból a felismerésből indulnak ki, hogy a globális turizmus helyreállása nagymértékben függ attól, mennyire képesek a desztinációk visszaépíteni a turisták szubjektív biztonságérzetét, és milyen hatékonyan tudják kezelni a különböző kockázatokat. A biztonság kérdésköre ezért nem csupán közvetlen operatív tényező – például egészségügyi ellátások szintje vagy rendőri jelenlét –, hanem a hosszú távú gazdasági és társadalmi fenntarthatóság kulcsfeltétele (Péter et al., 2018).

A tanulmány relevanciája több szempontból is kiemelkedő. Thaiföld mint turisztikai célország globális jelentőséggel bír. Eredményei nemcsak regionális, hanem nagyobb nemzetközi kontextusban is értelmezhetőek (Sallai, 2015). A fenntarthatósági szempont meghatározó tényező. A szerzők rámutatnak, hogy a biztonság észlelése nem elszigetelt tényező, hanem a fenntartható gazdasági növekedés egyik feltétele, hiszen a turizmusból élő közösségek hosszú távú jóléte közvetlenül függ a turisták visszatérési hajlandóságától, szándékától.

A kutatás tudományos jelentősége kettős. Egyrészt empirikus adatokkal támasztja alá a biztonság, az imázs és a korlátok szerepét a turisztikai döntésekben, másrészt új modellezési megközelítést kínál a turizmusbiztonság vizsgálatához, amelyet más országok és régiók esetében is adaptálni lehet. A tanulmány erőssége, hogy nem pusztán leíró jellegű, hanem világosan értelmezi a vizsgált változókat, és így hozzájárul a turizmusbiztonság mérhetőségéhez is.

A vizsgált tanulmány kutatási módszertana kvantitatív megközelítésen alapult, amely a társadalomtudományi turizmuskutatásokban bevett eljárás a hipotézisek empirikus tesztelésére. A szerzők keresztmetszeti adatfelvételt alkalmaztak, vagyis egy adott időszakban gyűjtöttek adatokat a turisták biztonságészleléséről és viselkedési szándékairól. A kutatás mintáját 219 nemzetközi turista alkotta, akik 2022 júliusa és decembere között látogattak Thaiföldre. Az adatfelvétel célzott, kényelmi mintavételen alapult, a kérdőívet turisztikai helyszíneken – strandokon, kulturális látványosságoknál, illetve kiemelt turisztikai körzetekben – töltötték ki a résztvevőkkel.

A tanulmány eredményei egyértelműen alátámasztották a szerzők hipotéziseit, és megerősítették, hogy a biztonság percepciója központi szerepet játszik a turisták jövőbeli úti cél választási szándékának alakulásában. A statisztikai elemzések kimutatták, hogy a biztonságészlelés és a jövőbeli desztináció kiválasztása között pozitív, szignifikáns kapcsolat áll fenn. Ez azt jelenti, hogy azok a turisták, akiknek szubjektív biztonságérzete jobb volt Thaiföldön, nagyobb valószínűséggel tervezik az újbóli látogatást, illetve ajánlják az országot másoknak is. Ez a megállapítás különösen fontos a posztpandémia időszakban, amikor a turisták döntéseiben a biztonság elsődleges szemponttá vált.

A desztinációs imázs moderáló hatását szintén igazolták az eredmények. A pozitív imázs erősítette a biztonságérzet és a jövőbeli szándék közötti kapcsolatot. Más szóval, ha a turisták biztonságosnak érezték Thaiföldet (vagy bármely más desztinációt), és emellett kedvező képet alakítottak ki az országról kulturális, gazdasági és turisztikai szempontból, akkor a visszatérési hajlandóságuk még inkább növekedett. Ez az összefüggés rávilágít arra, hogy a biztonsági intézkedések önmagukban nem elegendőek, a desztináció kommunikációjának és imázspítésének is kulcsszerepe van a turizmus helyreállításában.

A harmadik vizsgált tényező, az észlelt korlátok esetében negatív közvetítő (mediáló) hatás mutatkozott. A turisták által érzékelt akadályok – különösen az egészségügyi kockázatok, a pénzügyi nehézségek és a logisztikai problémák – csökkentették a biztonságészlelés pozitív hatását a jövőbeli szándékokra. Ez arra utal, hogy a döntéshozóknak és szolgáltatóknak nemcsak a biztonság javítására, hanem az utazás során felmerülő korlátok enyhítésére is törekedniük kell.

A demográfiai változók vizsgálata során nem mutatkozott szignifikáns különbség a férfiak és nők általános biztonságészlelése között. Ugyanakkor az észlelt korlátok tekintetében a nők magasabb értékeket jeleztek, ami azt mutatja, hogy érzékenyebbek az egészségügyi és pénzügyi kockázatokra. Ez a megállapítás gyakorlati következményekkel bírhat, mivel a turizmusmenedzsmentnek figyelembe kell vennie a nemi különbségeket a biztonsági kommunikáció és a szolgáltatásfejlesztés során.

Összességében a tanulmány eredményei megerősítik, hogy a turisták szubjektív biztonságérzete, a pozitív imázs és az akadályozó tényezők minimalizálása együtt képesek előmozdítani a fenntartható turizmust és hozzájárulni a gazdasági helyreállításhoz.

A tanulmány értékes hozzájárulást nyújt a turizmusbiztonság nemzetközi szakirodalmához. A kutatás egyik legfőbb erénye, hogy a biztonságészlelés, a desztinációs imázs és az észlelt korlátok közötti kapcsolatot komplex modellben vizsgálta, és empirikus adatokkal támasztotta alá. A tanulmány így nemcsak gyakorlati, hanem elméleti szempontból is értékes.

A cikk erőssége, hogy időszerű, és a pandémia utáni időszak egyik legkritikusabb kérdésére reflektál. A szerzők világosan bemutatták, hogy a turisták biztonságérzete közvetlenül hat a visszatérési szándékukra, és ezáltal a turizmus fenntarthatóságára is. A desztinációs imázs fontosságának hangsúlyozása szintén lényeges hozzájárulás, hiszen rávilágít arra, hogy a biztonsági intézkedések önmagukban nem elégségesek, a kommunikáció, a reputáció és a pozitív országimázs kulcstényezők a turizmus újraindításában.

A tanulmány üzenete túlmutat Thaiföld esetén, de általánosítható következtetései más országok számára is irányadóak. Magyarország és az Európai Unió

turizmusa tekintetében is hasonló tanulságok vonhatók le: a turisták biztonságérzetének megteremtése és fenntartása alapvető előfeltétele a versenyképességnek. Ez nemcsak a rendészeti szervek felelőssége, hanem a turisztikai szolgáltatók, a marketing szakemberek és a döntéshozók közös feladata.

Összességében a vizsgált tanulmány fontos tudományos és gyakorlati eredményekkel gazdagítja a turizmusbiztonság irodalmát. Megerősíti, hogy a biztonság nem pusztán egy dimenzió a sok közül, hanem a turizmus fenntartható fejlődésének és gazdasági stabilitásának alapfeltétele. Véleményem szerint a cikk jól illeszkedik a nemzetközi és hazai diskurzushoz, és hasznos támpontot nyújt mind az elméleti kutatások, mind a szakmai döntéshozatal számára.

Öveges Kristóf

Az Egyesült Államok mint börtönállam

Bevezetés

Az általam ismertetni kívánt tanulmányban ([Murakawa & Beckett, 2024](#)) a szerzők arra tesznek kísérletet, hogy összefüggést keressenek az általuk árnyékbörtönállamoknak nevezett jelenség és a globális válságokra adott állami és politikai válaszok között. A problémát az Egyesült Államok szemszögéből elemzik és az ottani gyakorlatot és statisztikai adatokat veszik alapul. Arra keresnek választ, hogy az éghajlatváltozás, az ennek következtében elinduló tömeges elvándorlás és elszegényedés, ha áttételesen is, de növeli-e a bebörtönzött lakosság arányát az USA tagállamaiban. Ugyanilyen szempontból veszik górcső alá a rasszizmus, a faji megkülönböztetés szerepét a szabadságvesztések kiszabásának gyakoriságában.

A kutatók az adatok elemzését az ezredfordulótól indítják, és rögtön megállapítják, hogy a statisztikai adatok szerint 2000-re az Egyesült Államok a világ vezető börtönőrévé vált. Az amerikai börtönökben és fogdákból összesen kétmillió embert tartottak fogva az új évezred elején. A 2008-as globális pénzügyi válság és az első arab tavasz után egyre több polgári engedetlenségi mozgalom jelent meg Amerika szerte. Ezek a tüntetések kezdetben a fejlett kapitalizmus és a globalista gazdaságpolitika ellen próbáltak fellépni. A fekete lakosság elleni rendőri túlkapások további társadalmi problémákat generáltak, melyek az utcai aktivista mozgalom erősödését is magukkal hozták. Új szervezetek jöttek létre, élükön a *Black Lives Matter* mozgalommal. Mindemellett 2013-ban Kaliforniában sor került az Egyesült Államok történetének legnagyobb börtön

éhségstrájkjára, melynek fő követelése a határozatlan idejű magánzárka intézményének megszüntetése és a fogva tartási körülmények javítása volt.

A széles körű társadalmi elégedetlenséget a COVID–19-világjárvány egészségügyi és gazdasági hatásai és a 2020 májusában történt George Floyd-ügy csak tovább növelte, az utcai erőszakos megmozdulások napi szinten rendszeressé váltak. A tiltakozásokból kialakuló aktivista mozgalom egyre inkább hálózattá szervezte a különböző társadalmi nehézségek miatt tiltakozó csoportokat és egyesítette azok erőit. 2020 nyarán már szinte lehetetlen volt azonosítani a több millió tiltakozó ember motivációit. Az akkori felmérések szerint a tiltakozók fő követelései az alábbi kérdések köré összpontosultak: faji igazságosság, női egyenjogúság, a szexuális kisebbségek védelme, klímavédelem, a bevándorláspolitikai és a külföldiek munkavállalása, valamint a szociális rendszer és az egészségügy helyzete.

A szerzők véleménye szerint a fenti okokkal összefüggésben megjelent aktivizmus jó hatással volt a tudományos párbeszéd felélesztésére, valamint új kapcsolódási pontok létesültek az érdekérvényesítés, a mozgalmi jogáskodás és az egyetemi kutatók között.

A büntetések társadalmi hatásai az Egyesült Államokban

A 21. század első évtizedében a kutatások egyre inkább arra fókuszáltak, hogy a büntető igazságszolgáltatási rendszerrel való érintkezés milyen módon hatott az emberek életére. Ezek a kutatások azt mutatják, hogy a házi őrizettel vagy az elektronikus felügyelettel megvalósított korlátozó intézkedések is jelentős károkat okoztak a terhelteknek, mivel azok áttételesen – a rengeteg korlátozó szabály miatt – növelték az eladósodást és általában destabilizálták az emberek életét, a büntetett előéletű személyek pedig sokkal nehezebben tudtak munkát vállalni, ezáltal helyzetük tovább romlott a társadalomban. A kutatók szerint, ha mindez kölcsönhatásba lép a faji megkülönböztetéssel, akkor idővel tovább súlyosbítja az egyenlőtlenséget. Ide kapcsolódik az a megállapítás is, hogy a kórházi sürgősségi osztályokon való rendőri jelenlét például arra készteti a büntető igazságszolgáltatással kapcsolatba került emberek egy részét, hogy kezelés vagy érdemi orvosi beavatkozás nélkül távozzanak a kórházból, ami valószínűleg idővel reprodukálja az egészségügyi egyenlőtlenségeket. Hasonlóképpen, azok az emberek, akik bármilyen formában kapcsolatba kerültek a büntetőjogi rendszerrel, lényegesen kisebb valószínűséggel lépnek érintkezésbe olyan szervezetekkel, amelyek hivatalos nyilvántartást vezetnek (például egészségügyi, pénzügyi, munkaerőpiaci és oktatási intézményekkel), mint azok, akik nem. Amennyiben az ezekhez az intézményekhez való hozzáférés fontos

eszköz, amellyel az emberek javítják életminőségüket és felfelé irányuló mobilitást érnek el, ez a „rendszerelkerülés” fontos mechanizmus, amellyel a büntetőjogi szankcionáló rendszer idővel reprodukálja a társadalmi egyenlőtlenséget.

A szerzők megállapítása szerint az elmúlt évtizedekben megfigyelhető az a tendencia is, hogy a bíróságok az eljárás alá vont személyek túlnyomó többségét vádalkuk révén próbálják eljárás alá vonni és szankcionálni, és kimondottan büntetik azokat az embereket, akik élnek a klasszikus bírósági tárgyalás intézményével. Egy 1971-ben lefolytatott kutatás szerint a bíróság által kirendelt ügyvédek a túlterhelt bíróságok rosszul értelmezett érdekei szerint eljárva meggyőzik a vádlottak 85%-át, hogy vallják magukat bűnösnek. Még a nyilvánvalóan ártatlanoknak is azt tanácsolják, hogy vállalják a vádalkut, hogy elkerüljék az esküdtszéki tárgyalások hosszadalmas és költséges folyamatát. A büntető igazságszolgáltatás felgyorsítására irányuló igények 1971 óta csak fokozódtak. Becslések szerint a szövetségi ügyek 98%-át és az állami szintű ügyek 95%-át ma már vádalkuk révén oldják meg. A bíróságok „tárgyalási adót” is kivetnek azokra, akik élnek alkotmányos jogaikkal: a bírósági idő elvesztegetése legalább kétszeresére növeli a börtönbüntetés esélyét, és 15–60% mértékű növekedést eredményez az átlagos büntetés hosszában.

Messze még az alagút vége

A szerzők véleménye szerint a tömegesnek mondható bebörtönzés továbbra is létező gyakorlat, bár ez első ránézésre nem feltétlenül nyilvánvaló. Az Egyesült Államokban a bebörtönzési arány 2008-ban érte el csúcspontját, amikor 100 000 lakosra 755 bebörtönzött jutott; ez az arány ma 100 000 lakosra 531 fogvatartott. A statisztikai adatok tükrében a bármilyen formában büntetés-végrehajtási felügyelet alatt álló személyek száma is jelentősen csökkent az utóbbi években. A szerzők szerint, ha a büntetőjogi rendszer bűncselekményekre adott válaszában intenzitása állandó maradna, akkor a bűncselekmények számának csökkenésével párhuzamosan a bebörtönzési arányok is csökkennének. A bűncselekmények száma azonban évtizedek óta többnyire változatlan vagy csökkenő tendenciát mutat, mégis a bűnözési trendeket figyelembe vevő legújabb kutatások azt mutatják, hogy a büntetőjogi szigorúság tovább nőtt még akkor is, amikor a bebörtönzési arányok csökkentek. Ez arra utal, hogy a büntető igazságszolgáltatás apparátusának tagjai, különösen az ügyészek és a bírák, a bűnözés „kínálatának” csökkenése ellenére is fenntartották a magas bebörtönzési arányokat.

A fenti megállapításokon túl úgy tűnik, hogy az amerikai büntetés-végrehajtási intézetek kihasználtságának közelmúltbeli csökkenése részben átmeneti,

a világiárvánnyal összefüggő jelenség volt. 2020-ban és 2021-ben a bírósági beadványok és ítéletek száma hirtelen lecsökkent, ami hatalmas visszaesést jelentett a bírósági rendszerben és jelentős csökkenést a börtönök és fogházak telítettségében. A járványt kísérő korlátozások feloldását követően viszont látható, hogy a börtönökben és fogdákbán fogvatartottak száma ismét növekszik. Ezt támasztja alá a Szövetségi Börtönügyi Hivatal nemrégiben készített börtönnépesség-előrejelzése, mely további növekedést prognosztizál. Fő okként a kábítószerrel kapcsolatos jogsértések elleni legutóbbi intenzívebb fellépést határozzák meg.

A szerzők félelme szerint a körülmények most még inkább kedvezőek a „büntetés-végrehajtási hatalom” szélesebb körű kiterjesztéséhez is. Itt utalnak a klímaváltozás, a tömeges elvándorlás, az elszegényedés és a kapitalizmust kiszolgáló kormányzás egymást kölcsönösen erősítő negatív hatásaira. Ezek a körülmények fontos következményekkel járnak a bevándorláspolitikára és az azzal kapcsolatos állami hatalom gyakorlására az északi féltekén. A Világbank és az ENSZ becslései szerint a klímaváltozás 2050-ig világszerte 200 millió embert kényszerít elvándorlásra, ebből 143 milliót szubszaharai Afrika, Dél-Ázsia és Latin-Amerika három régiójából. Ettől függetlenül – emlékeztet rá a szerzőpáros — ne feledjük, hogy „csupán” körülbelül kétmillió ember távozott Szíriából, Afganisztánból és Irakból 2015-ben és 2016-ban ahhoz, hogy ennek közvetett következményeként Nagy-Britannia kilépjen az Európai Unióból, vagy Trump kampányt indítson a muzulmán vallásúak beutazási tilalmának elrendelése érdekében. Valóban, sok európai és amerikai politikus és választó a migrációt arra használta fel, hogy még jobban ráerősítsen az bevándorlóellenes populizmusra, az iszlamofóbiára és a klímaváltozás tagadására.

Amikor a fagyok és a hóhullámok tönkretették a guatemalai, salvadori és hondurasi mezőgazdasági közösségeket, az emberek északra kezdtek vándorolni, csak hogy ott szigorú határellenőrzéssel találták szembe magukat. Az 50 000 guatemalai család közül, akiket 2018-ban az amerikai határon fogtak el, körülbelül a fele abból a hegyvidéki régióból származott, ahol a termést elpusztító fagyok és hóhullámok intenzíven sújtották a térséget. Trump erre úgy reagált, hogy 5200 amerikai katonát küldött a déli határra, hogy ezzel is népszerűsítse magát a közbenső választások előtt. A cikk írói szerint a szigorú határvédelmi rendszerek csak részben gátolják a migrációt. További funkciójuk, hogy a kriminalizálás révén létrehoznak egy eldobható és politikailag jogfosztott, faji alapon megkülönböztetett olcsó munkaerőállományt.

A cikkben érdekes szembeállítás történik a börtönállamnak a társadalmi jólétet biztosító szervezetekkel, az önkormányzatisággal és magával a szociális rendszerrel.

Az első állítás szerint az Egyesült Államokban a szövetségi kormány közvetlen támogatásai az önkormányzatoknak 1977-ben az átlagos városi bevételek 12%-át tették ki. 2012-re ez az arány mindössze 5%-ra csökkent, mert a szövetségi törvényhozók a helyi önkormányzatokat magukra hagyták és csak kiszámíthatatlan állami támogatásokkal, az adóforradalmak miatt csökkenő ingatlanadó-bevételekkel, regresszív forgalmi adókkal és felhasználói díjakkal segítették őket.

A második állítás szerint a 2008-as nagy gazdasági recesszió felgyorsította az állami költségvetés deficitének folyamatos növekedését és ahelyett, hogy a vállalatok megadóztatásával pótolták volna az elvesztett bevételeket, a törvényhozók a közszolgáltatásokat és a közszféra dolgozóit vették célba. 2007 és 2011 között az állami és helyi kormányzatok 765 000 munkahelyet szüntettek meg, ebből az afroamerikaiak a megszüntetett munkahelyek 10%-át, a nők pedig 7%-át töltötték be.

A harmadik állítás a lakhatási szegénység kérdését érinti. A hajléktalan életmód kriminalizálása vagy az amerikai lakókocsiparkok, kempingek ellehetetlenítése szintén olyan jogkorlátozás, mely közvetlenül a börtönállamot építi, mivel bűnözést generál. Ugyanígy elítélendő az a korábbi gyakorlat, hogy a bebörtönzött emberektől egy időben díjat szedtek a „szállásért” cserébe egyes államokban 1981 és 2019 között. A cikk szó szerint idézi Sacramento polgármestere, Darryl Steinberg szavait: „*A hajléktalanoknak joguk van a menedékhelyhez, és kötelességük is azt igénybe venni.*” Ez a kijelentés akár Magyarországon is elhangozhatna, amikor erről a kérdésről vitatkoznak a politikusok és az önkormányzati, szociális és rendvédelmi szervek szakemberei. Beszámol az írás néhány állam speciális lakhatási rendeleteiről is melyek szerint a jogszabályok felhatalmazták, sőt néha még kötelezték is a bérbeadókat, hogy utasítsák el a bérbeadást, vagy kilakoltassák azokat a bérlőket, akiknek büntetett az előélete.

A negyedik állítás a közhatalmi jogosítványok, a legitim fizikai erőszak állami monopóliumának magánosítását bírálja. Erre az írás konkrét példaként a 2005-ös floridai árvíz utáni időszakot hozza fel. A szerzők eszmefuttatása szerint az úgynevezett Stand Your Ground törvény megmutatta, hogyan orvosolja az állam az éghajlati katasztrófa kezelésének csődjét. A törvény ugyanis felhatalmazta a magánszemélyeket rendőri feladatok ellátására. A hirtelen jött természeti katasztrófa után a hatóságok nehezen tudtak megfelelő és időszerű segítséget nyújtani a floridai lakosságnak, a háztulajdonosok pedig panaszkodtak, hogy a rendőrség nem reagált a fosztogatókról szóló bejelentéseikre. Annak érdekében, hogy az egyének maguk végezzenek „rendfenntartó munkát” a válság idején, a floridai törvényhozók elfogadták a Stand Your Ground törvényt, amely polgári és büntetőjogi mentességet biztosított minden olyan személynek, aki

erőszakot, akár halálos eredménnyel járó erőszakot is alkalmazott, ha valós vagy vélt fenyegetés érte személyét vagy tulajdonát. Az éghajlati katasztrófa, a megterhelt állami infrastruktúra és a nem megfelelő szövetségi segélyek fényében a Stand Your Ground célja az volt, hogy pénzt takarítson meg az államnak és a belső rend védelmének feladatát áthárítsa az állampolgárookra. A jogkorlátozó törvények még több tagállamban a mai napig hatályban vannak.

Zárógondolatok

Mindig érdekes egy olyan cikk olvasása, mely egy teljesen más politikai és társadalmi berendezkedéssel rendelkező ország társadalomtudományi és rendészettudományi kérdéseit boncolgatja. Az Egyesült Államokban ráadásul a jogrendszer is teljesen más, mint hazánkban (kontinentális kontra angolszász rendszer). A különbségek ellenére azonban látható, hogy bizonyos társadalompolitikai vagy kriminológiai kérdések nem ismernek határokat, és a tengerentúlon is vizsgálhatjuk a nálunk is jelenlévő nehézségeket. Az írásban megfogalmazott eladósodás, lecsúszás, a középosztály meggyengülése következtében növekvő bűnözést az 1980-as évektől Magyarországon is testközelből láthattuk. Ugyanígy hasonlóan csapódott le a COVID-19-járvány alatti jelentős bűncselekményszám csökkenés; a korlátozó rendelkezések időszaka alatt (kijárási, házi karantén, üzletek zárva tartása stb.) ezt nálunk is érezhettük. A klímaváltozás következtében történő elvándorlásnak még csak az előszelét látjuk, azonban az aszályos évek gyarapodása hazánkban is figyelmeztető jel. A lakhatási szegénység és a hajléktalanság problémája pedig az elmúlt évtizedek jelenleg is megoldatlan gondja hazánkban is. A hajléktalanság felszámolására biztos recept még nem született, de sok ország próbálja megtalálni a humánus és egyszerre hatékony megoldást. Vannak persze a cikkben ismertetett olyan jelenségek is – főként az afroamerikai népesség és a rendőrség kapcsolata –, ami Magyarországon egyáltalán nem jellemző. Hazánkban ez az ellentétpólus nincs jelen, a magyar rendőrség elfogadottsága a kisebbségek körében is jónak mondható. A cigánysággal korábban meglévő ellenséges attitűd az utóbbi években szinte teljesen visszaszorult, nálunk a rendőrség nem kerül összetűzésbe faji és vallási csoportokkal. Mindemellett a rendőri intézkedések során az is kivételes, amikor okozati összefüggésben az eljárás alá vont meghal. Ezekben a kérdésekben – öröndetesen – nagyon távol vagyunk az Egyesült Államoktól.

Az amerikai kutatók értekezését ezek a hasonlóságok és különbségek teszik igazán érdekessé, ezért a cikk minden magyar rendészettudományi szakember részére ajánlott olvasmány.

Felhasznált irodalom

- Awais-E-Yazdan, M., Popescu, V., Birau, R., & Bărbăcioru, C. I. (2025). Enhancing Tourist's Perceived Safety and Their Behavioral Intention in Thailand: A Pathway to Sustainable Tourism and Sustainable Economic Growth. *Sustainability*, 17(10), 4297. <https://doi.org/10.3390/su17104297>
- Barcza, A., Csapó, J., Hinek, M., Marton, G., & Alpek, L. (2023). Examining Seasonality in Tourism with Special Reference to the Recent Effects of Covid-19 – The Case of the Sopron-Fertő Tourism Destination (Hungary). *European Countryside*, 15(2), 243-258. <https://doi.org/10.2478/euco-2023-0013>
- Boda M. (2022). Az igazságos háború elméletének kiterjesztése a rendészetre: történelmi és kortárs elméletek. *Belügyi Szemle*, 70(1), 169–185. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.1.10>
- Boda M. (2025). A terrorelhárítás etikája: hivatás, halálos erőszak alkalmazása és információ-szerzés. In Rémai D. & Taller J. (Szerk.), *Terrorizmus – Tanulmányok a terrorizmus komplex jelenségéről és egyes aspektusairól*. Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Efkemann, S. A., Gather, J., Juckel, G. & Feltes, T. (2023). Das Verhältnis von Polizei und Psychiatrie aus der Sicht von psychiatrischen Professionellen. Ergebnisse aus einer explorativen qualitativ-empirischen Interviewstudie. *R&P*, 41(4), 206-213.
- Finszter G. (2014). *A rendőrség joga*. Országos Rendőr-főkapitányság.
- Hecker, M. (2023). Social disadvantage and trust in German police: Empirical evidence on procedural justice theory and context effects on perceived fairness in urban neighbourhoods. *Sage Journal*, 97(3), 473–490. <https://doi.org/10.1177/0032258X231186946>
- Keller K., & Tóth-Kaszás N. (2021). A turizmusbiztonság megjelenése az EU tagállamainak turisztikai stratégiáiban. *Vezetéstudomány*, 52(6), 32–43. <https://doi.org/10.14267/VEZ-TUD.2021.06.03>
- Michalkó G., Németh J., & Ritecz Gy. (2020). *Turizmusbiztonság*. Dialóg Campus.
- Murakawa, N., & Beckett, K. (2024). Reflections on the shadow. *Theoretical Criminology*, 28(4), 424–436. <https://doi.org/10.1177/13624806241286887>
- Murphy, K., & McCarthy, M. (2024). Guardian versus warrior cops: predicting officers' support for procedural justice and coercive policing. *Policing and Society*, 34(10), 1011-1030. <https://doi.org/10.1080/10439463.2024.2357653>
- Péter, E., Németh, K., & Lelkóné Tollár, I., (2018). Turizmusbiztonság, mint újonnan felmerülő fogyasztói igény. *Turizmus Bulletin*, 18(2), 30–37. <https://doi.org/10.14267/TUR-BULL.2018v18n2.4>
- Sallai J. (2015). A rendészet kihívásai napjainkban. *Hadtudomány*, 25(1-2), 135-138. <https://doi.org/10.17047/HADTUD.2015.25.1-2.135>

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: *Náci jelképek és gyermekpornográfia német rendőri chatekben*. <https://hu.euronews.com/2023/08/07/naci-jelkepek-es-gyermekpornografia-nemet-rendori-chatekben>

URL2: *Rechtsextremismus im KSK – Eine Bundeswehr-Einheit auf Bewährung*. <https://www.deutschlandfunk.de/rechtsextremismus-im-ksk-eine-bundeswehr-einheit-auf-100.html>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Packosz N., Gázsó M., Csiki O. T., Csete D., & Öveges K. (2026). Nemzetközi Rendészeti Figyelő XIX. *Belügyi Szemle*, 74(1), 227–246. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2026.v74.i1.pp227-246>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk nyílt hozzáférésű (Open Access) közlemény, amely a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! 4.0 Nemzetközi licenc (CC BY-NC-ND 4.0) feltételei szerint kerül publikálásra: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>. A licenc alapján a közlemény változtatás nélkül és nem kereskedelmi célra bármely médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy a felhasználó megfelelő hivatkozással feltünteti az eredeti szerző(ke)t és a közlés helyét, valamint megadja a licenc linkjét. Származékos mű készítése (pl. átdolgozás, adaptáció, fordítás) és kereskedelmi felhasználás nem engedélyezett.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Finszter Géza, aki a prof.finszter@gmail.com e-mail címen érhető el.